*Ny utskotts-
ordförande*

*Om godstrafiken
på bandelen Lesjö-
fors–Kristinehamn*

1984/85:137

Tisdagen den 7 maj

Kl. 15.00

1 § Ny utskottsordförande

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag får anmäla att andre vice talman Anders Dahlgren (c) utsetts till ordförande i jordbruksutskottet.

2 § Talmannen meddelade att till kammaren inkommit läkarintyg för *Anders Andersson*, som var sjukskriven ytterligare under tiden den 11 maj–den 2 juni.

Erforderlig ledighet beviljades.

Talmannen anmälde att *Ingrid Bolin* (m) även under denna tid skulle tjänstgöra som ersättare för Anders Andersson.

3 § Svar på fråga 1984/85:535 om godstrafiken på bandelen Lesjöfors–Kristinehamn

Anf. 2 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Ove Eriksson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att trygga den framtida godstrafiken på bandelen Lesjöfors–Kristinehamn.

Rent allmänt vill jag först konstatera att det mest verkningsfulla sättet att trygga framtida godstrafik på olika bandelar är att SJ:s kunder utnyttjar järnvägen. Jag har i den järnvägspolitiska propositionen lämnat en rad förslag som ger betydande möjligheter att öka godstrafiken på järnväg.

När det sedan gäller bandelen Lesjöfors–Kristinehamn kunde vi i det regeringsbeslut som togs i december förra året om den framtida persontrafiken bl. a. konstatera att några driftsinskränkningar i godstrafiken inte är planerade av SJ. Detta uttalande är fortfarande giltigt.

I fråga om upprustning vill jag först understryka att det är SJ som självt avgör hur investeringsramen för det trafiksvaga bannätet skall användas. SJ

Om godstrafiken på bandelen Lesjöfors–Kristinehamn

söker därvid prioritera sina investeringsmedel till de objekt som har störst betydelse för att upprätthålla och öka trafiken och därmed bidra till att förbättra resultatet.

En första etapp av upprustningsarbetena på sträckan Hornkullen–Kristinehamn har nyligen avslutats. På regional nivå inom SJ planerar man nu inte in några ytterligare investeringsmedel för denna sträcka under den närmaste femårsperioden. Investeringsbudgeten bereds för närvarande inom SJ:s huvudkontor. SJ följer noga trafikutvecklingen på banan och kommer att avväga framtida upprustningar med hänsyn till godstrafikens omfattning.

Anf. 3 OVE ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är naturligtvis den oro för den framtida godstrafiken på bandelen Lesjöfors–Kristinehamn som man känner inför SJ:s beslut att avbryta investeringsprogrammet. Av planerade arbeten för 25 milj. kr. för upprustning av bandelen Hornkullen–Kristinehamn har nu cirka hälften utförts. Hela investeringsprogrammet har avsett upprustning för godstrafikens behov. Resterande arbeten har varit inplanerade i SJ:s femårsplan. Men i den reviderade upplagan har de flesta objekt strukits.

Ombyggnaden av två broar för sammanlagt 600 000 kr. är det enda som finns kvar. Den skjuts framåt i tiden.

SJ:s nya inställning innebär utan tvivel ett allvarligt hot mot godstrafiken på bandelen. Investeringsprogrammet har ju inte tillkommit för att strö pengar över regionen utan just för att trygga godstrafiken på bandelen. Läggs godstrafiken ner, sker också en betydande kapitalförstöring. De investeringar för drygt 10 milj. kr. som gjorts är ju av långsiktig karaktär. Dessutom innebär det förändrade programmet ett klart löftesbrott. Vid upprepade tillfällen har från SJ:s sida påpekats att en nedläggning av persontrafiken inte skulle påverka godstrafiken. Uppenbarligen hade också regeringen denna uppfattning när beslutet om nedläggning av persontrafiken fattades Luciadagen 1984. Så här står det i regeringsbeslutet: "Linjen har en betydande godstrafik. Enligt vad statens järnvägar meddelat är några driftsinskränkningar vad gäller godstrafiken inte planerade."

Nu styrks farhågorna för att SJ, när persontrafiken upphör, låter banan förfalla så att också godstrafiken läggs ner. Detta skulle vara ett mycket hårt slag mot industrin i östra Värmland. Regionen är redan hårt drabbad och tål inga ytterligare slag.

I svaret sägs att det är SJ självt som avgör investeringsprogrammet, och det är naturligtvis riktigt. Där står också att SJ prioriterar sina investeringsmedel till de objekt som har störst betydelse för att öka trafiken och därmed förbättra resultatet. Nu har man tydligen prioriterat över medel till andra banor i stället. Jag undrar: Vad är det som har föranlett att SJ har gjort denna omprioritering?

Jag vill naturligtvis inte tubba kommunikationsministern till någon form av ministerstyre, så här de sista veckorna han är chef för departementet, men

jag hoppas att kommunikationsministern i kontakterna med SJ betonar vikten av att godstrafiken på den här bandelen får vara kvar och nödvändigheten av att givna löften hålls.

Anf. 4 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Något löftesbrott är det inte utifrån det beslut som fattades i decemeber i fjol, Ove Eriksson. Då sades att godstrafiken skall vara kvar. Som jag framhöll i mitt svar, finns det i dag ingenting som tyder på att så inte skulle bli fallet.

Jag är medveten om att det är en betydande godstrafik – nästan 160 000 årston fraktas på denna järnvägssträcka. Även jag menar att det är angeläget att se till att godstrafiken får vara kvar.

I dag tillåter banan 20 tons axellast, vilket är vad man kräver för just godstrafiken. Ove Eriksson undrar vad som har legat till grund för omprioriteringen. Som jag också sade i mitt svar, förmodar jag att man har sett över ersättningsbanenätet och konstaterat att man under femårsperioden bör rusta upp någon annan bandel, som är i sämre skick.

Jag är övertygad om att vi alla måste hjälpas åt att följa upp det här, inte bara SJ. Också från kommunernas sida och från industrierna i regionen måste man se till att järnvägen verkligen används när det gäller befraktning av gods. Detta är den garanti man har för att godstrafiken skall vara kvar.

Och, Ove Eriksson: mina samtal med SJ visar som sagt att det i dag inte finns någon risk. Det är samma besked i dag som det jag gav i samband med regeringsbeslutet i december i fjol.

Anf. 5 OVE ERIKSSON (m):

Herr talman! Det är alltså inte fråga om en besparing för SJ:s del, utan man prioriterar om.

Jag har dock konstaterat att SJ kan påverka trafikmängden genom olika åtgärder. En olämplig turlista kan t. ex. göra det omöjligt för både långresenärer och arbetspendlare att utnyttja en tur om tiden inte passar. Jag har själv för SJ:s ledning påtalat ett sådant förhållande på den här bandelen. Nu är detta emellertid för sent, för beslut om nedläggning av persontrafiken har redan fattats. För godstrafiken kan en nedrustning av banstandarden leda till att godstransport inte blir möjlig utan att stora investeringar görs. Detta kanske i sin tur leder till att godstrafiken läggs ner och banan rivs. Den risken har också påpekats av överbefälhavaren i remissvar till transportrådet, där han säger så här:

"Det har i några fall visat sig att genomgående trafik har upphört på bandelar där persontrafiken har nedlagts. Standarden på sådana banor har efterhand blivit så låg att de inte kan utnyttjas vid beredskapshöjningen utan omfattande åtgärder. ÖB förutsätter därför att därest persontrafiken läggs ner banans standard bibehålls på en sådan nivå att totalförsvarets krav tillgodoses."

Det här är alltså en viktig fråga. Jag är medveten om att det ännu inte finns något beslut om nedläggning eller ens indragning av godstrafiken, men det

finns en hotbild, och den förstärks av att investeringsprogrammet inte fullföljs. Det är av den anledningen som jag har tagit upp frågan.

Jag hoppas att kommunikationsministern fortsätter att tala varmt för den här bandelen. Den är nämligen nödvändig för att vi i östra Värmland skall behålla vår industriella utveckling.

Anf. 6 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Vi är helt överens, Ove Eriksson, om att vi skall försöka bibehålla godstrafiken på den här bansträckan. Och en av de främsta förutsättningarna är att Ove Eriksson och andra politiker ser till att man även fortsättningsvis använder järnvägen för godstrafik. Upphör man med det, är det orimligt att kräva att SJ skall fortsätta driva en trafik som är på nedåtgående.

Jag är övertygad om att det från SJ:s sida – under förutsättning att vi ser till att det finns gods som fraktas – kommer att göras insatser, om det visar sig tvunget att bibehålla kapacitet för just 20 tons axeltryck.

Anf. 7 OVE ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag delar den uppfattning som kommunikationsministern återigen framför, att det är viktigt att man utnyttjar den här bandelen. Felet med persontrafiken har kanske varit just att antalet resenärer inte varit tillräckligt.

Men när det gäller godstrafiken vill jag fråga kommunikationsministern: Skulle regeringen ha fattat beslutet om nedläggning av persontrafiken om man känt till att SJ hade planer på att stoppa investeringsprogrammet för godstrafikens del?

Anf. 8 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Det är bara att konstatera, Ove Eriksson, att en olönsam del av en järnväg inte kan vara till fördel för fortsatta investeringar.

Bakgrunden till de beslut som togs beträffande persontrafiken var ju att det var fråga om en prövningsbana, att det inte längre fanns förutsättningar för lönsam trafik och att länshuvudmannen valde ett annat alternativ. Nedläggningen av persontrafiken har aldrig legat till grund för betänkligheter beträffande investeringar för godstrafikens del.

Anf. 9 OVE ERIKSSON (m):

Herr talman! Naturligtvis var det så att just persontrafiken var beroende av att länshuvudmannen inte ställde upp, men jag hoppas och antar att det också från departementets sida görs en samhällsekonomisk bedömning. Det handlar här inte enbart om persontrafik, utan det handlar också om en viktig godstrafik och om betydelsen av en god regional utveckling i östra Värmland.

Min fråga löd alltså: Hade man tagit beslut om nedläggning av persontrafiken om man känt till den här inskränkningen i investeringsprogrammet, vilken kanske leder till att godstrafiken så småningom upphör?

Anf. 10 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Beslutet beträffande persontrafiken var självfallet helt knutet till att vi hade att göra med en prövningsbana, där riksdagen har fattat beslut om att det skall undersökas om trafiken skall ske med buss eller även i fortsättningen på järnväg.

Det hör inte till vanligheterna att jag åberopar moderaternas politik, men jag vill säga till Ove Eriksson att om vi skulle följa moderaternas väg i investeringshänseende skulle det när det gäller SJ bli väldigt knepigt att klara investeringarna. Moderaterna vill ju pruta just på investeringssidan.

Anf. 11 OVE ERIKSSON (m):

Herr talman! Tiden medger inte att vi tar upp en budgetdebatt. Repliktiden är ju bara en minut per deltagare i en sådan här debatt, och jag skall heller inte gå in i någon diskussion om budgeten.

Att man skall hålla ekonomin stramt inom såväl kommunikationsdepartementet som alla offentliga verk är jag överens om med mitt parti. Men detta får inte leda till kapitalförstöring. De investeringar som har gjorts skall ju i alla fall fullföljas. Här har man plöjt ner 10 milj. kr. Då måste man se till att vi också får möjligheter att fortsätta godstrafiken på bandelen Lesjöfors–Kristinehamn.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1984/85:536 om utbyggnad av Ängelholms/Helsingborgs flygstation

Anf. 12 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Ingvar Eriksson har frågat mig om jag är beredd att påskynda en nödvändig utbyggnad av Ängelholms/Helsingborgs flygstation.

Luftfartsverkets ekonomiska mål är att driva verksamheten med full kostnadstäckning, inkl. räntekostnaderna för det kapital staten och kommunerna skjutit till. Under 1970-talet skedde en kraftig utbyggnad av flygplatsen och dess trafikledningssystem. De omfattande investeringarna har lett till att luftfartsverket för närvarande inte kan uppfylla sitt förräntningskrav.

Den civila trafiken på Ängelholms/Helsingborgs flygplats har ökat under senare år. Detta har aktualiserat en utbyggnad av flygplatsen, främst en om- och tillbyggnad av stationsbyggnaden.

Enligt luftfartsverkets ordinarie investeringsplaner kan en sådan utbyggnad ske tidigast budgetåret 1990/91.

En tidigareläggning av projektet i luftfartsverkets planering förutsätter därför en medverkan från andra intressenter.

Anf. 13 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka kommunikationsmininistern för svaret på min fråga. Men jag kan, med tanke på svarets innehåll, inte vara nöjd med det.

Om utbyggnad av Ängelholms/ Helsingborgs flygstation

Det är ett faktum att, som jag i frågan har påpekat, Ängelholms/ Helsingborgs flygstation har haft en mycket snabb och positiv utveckling vad gäller resandeströmmen och passagerarantalet. Detta borde föranleda kommunikationsministern och luftfartsverket att påskynda en nödvändig – och som vi ser det *mycket* nödvändig – utbyggnad av flygstationen.

Inom den berörda regionen – nordvästra Skåne, södra Halland och en del av Småland – råder det bred enighet om kravet på en tidigare utbyggnad än den som statsrådet här har tillkännagett. I takt med en ytterligare ökning av resandeströmmen kommer protesterna att växa mot den sena lösning av utbyggnaden som statsrådet har angett – det är jag helt övertygad om.

I dagsläget, herr talman, är terminalbyggnaden och dess anordningar inte på långt när avpassade för att klara nuvarande resandeström. Det går ut över de resande och, inte minst, över flygstationens personal, som trots stora svårigheter utför ett mycket gott arbete.

Flygplatsen är av synnerligen stor vikt för näringsliv och samhälle. Den ligger i en förhållandevis mycket expansiv region och har en avsevärd ekonomisk betydelse. Därför bedömer jag berörda kommuners intresse för projektet som mycket stort. Men det krävs att hela projektet kan tidigareläggas. Investeringarna torde, som jag ser det, relativt snabbt visa sig välmotiverade och t. o. m. lönsamma.

Statsrådet säger i sitt svar: "Luftfartsverkets ekonomiska mål är att driva verksamheten med full kostnadstäckning, inkl. räntekostnaderna för det kapital staten och kommunerna skjutit till." Vidare hävdar kommunikationsministern att de investeringar som gjordes på 1970-talet ännu inte uppfyller förräntningskravet.

Herr talman! Jag är förvånad över dessa uppgifter. Med hänsyn till den trafikintensitet som råder på flygplatsen tillåter jag mig faktiskt att tvivla på uppgifterna. Jag skulle gärna vilja ha preciserat hur god lönsamheten på flygplatsen i fråga är i förhållande till andra flygplatser i landet, framför allt sådana där nyinvesteringar har gjorts under senare år?

Varför är det inte möjligt att tidigarelägga en utbyggnad av Ängelholms/ Helsingborgs flygstation? Vi upplever det som mycket nödvändigt med en utbyggnad, inte minst med hänsyn till hur trångt och besvärligt det är för de resande och för dem som jobbar på flygplatsen.

Anf. 14 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! I december 1982 påbörjade vi, Ingvar Eriksson, en upprustning av en lång rad flygplatser i detta land. Det är mångmiljonbelopp som har satsats i avsikt att rusta upp flygplatser. Om detta arbete hade inletts tidigare, hade vi med stor sannolikhet kunnat vara beredda att satsa pengar i den omfattning som Ingvar Eriksson här efterlyser. Men tyvärr är det bara två och ett halvt år som vi har haft på oss.

Det är meningslöst för mig och stå här och redovisa lönsamhetskalkyler. Jag får överlämna skriftliga sådana till Ingvar Eriksson. Den tid som vi nu har till förfogande tillåter inte att vi ger oss in på en diskussion om ekonomiska beräkningar.

Under sommaren 1986 kommer en banförstärkning att göras. Utgångspunkten är i det sammanhanget andra behov än det civila flygets. Där är luftfartsverket delfinansiär. Som jag nämnde finns det planer på en om- och tillbyggnad av stationsbyggnaden till en beräknad kostnad av 14 milj. kr. liksom på en upprustning av plattan för en kostnad av 2–3 milj. kr. När det gäller dessa arbeten har man från luftfartsverket sagt att man är beredd att svara för kostnaden för plattan.

Självfallet gäller här liksom i fråga om utbyggnader på andra platser, där vi har stått inför samma situation, att även andra måste medverka och hjälpa till med en delfinansiering. Såvitt jag har förstått har kommunen också anmält sitt intresse i detta sammanhang. Hos länsarbetsnämnden förefinns i dag en ansökan om bidrag med 6 milj. kr., och enligt en uppgift som jag inhämtat från luftfartsverket verkar det som om nämnden skulle vara positiv till att ställa medel till förfogande för ifrågavarande investeringar. Från luftfartsverkets sida har man alltså ställt upp när det gäller den här utbyggnaden, och det ankommer nu även på andra intressenter att göra det.

Anf. 15 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Kommunikationsministern talar om de satsningar som gjorts och säger att projektet skulle ha kunnat vara i gång om satsningarna hade påbörjats tidigare. Jag har den bestämda uppfattningen att såväl vi som hade regeringsansvaret tidigare som kommunikationsministern och den nuvarande socialdemokratiska regeringen är överraskade över den snabba utveckling som denna flygplats har haft. Jag vill hävda att flygplatsen ligger bland de främsta i Sverige när det gäller utveckling. Det gör naturligtvis att trycket från dem som använder flygplatsen har ökat successivt.

Jag kan nämna att resenärerna, när de på grund av fullbelagda plan tvingas vänta, knappast ens kan få en sittplats i terminalen. Det bedömer jag som mycket negativt från service- och effektivitetssynpunkt.

Mot den bakgrunden måste man försöka anstränga sig ytterligare för att påskynda utbyggnaden. Jag vet att man från kommunernas sida är inställd på att göra extra ansträngningar, och jag vill därför fråga kommunikationsministern om han är beredd att medverka till att man från regeringens sida blir mera positiv än som framgått av vad kommunikationsministern hittills har anfört i dagens debatt.

Anf. 16 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag vet inte om Ingvar Eriksson möjligen är helt främmande för det system som riksdagen har bestämt skall gälla för olika verk och myndigheter, dvs. att det är myndigheterna själva som skall avgöra frågor av det här slaget. Det vore orimligt om vi hade den ordningen att man i riksdagen, allteftersom riksdagsledamöter lägger fram förslag, skulle bedöma olika ärendens angelägenhetsgrad efter styrkan i den argumentation som används här i kammaren. Vi måste följa den tågordning som riksdagen har beslutat om.

När det gäller investeringarna befinner sig flygplatsen exakt i det läge som

Om principerna för beviljande av politisk asyl

jag har redovisat tidigare. Jag vill för min del bara konstatera, att om det exempelvis av sysselsättningsskäl skulle vara motiverat att göra extra satsningar – vilket är den bedömning som länsarbetsnämnden måste göra – tror jag att det är mycket sannolikt att man kommer att göra sådana.

Anf. 17 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för det han sade beträffande sysselsättningsskälen. Det är bara det att vi har ett expansivt näringsliv här och faktiskt inte lika stora problem med sysselsättningen som på andra håll. Det vore ju då olyckligt om vi så att säga skulle råka i bakvatten. Regionen har ett mycket expansivt näringsliv, och utbyggnaden är därför ytterst angelägen. Jag hoppas att kommunikationsministern och regeringen skall lyssna på våra kommunala förtroendemän, som kommer att vända sig till regeringen – jag har förstått att de har planer på att göra det.

Jag är medveten om att vi har att följa vissa regler i vårt arbete, men de måste kunna påverkas av de realiteter som råder ute i vårt näringsliv i dag. Vi är mycket angelägna om att näringslivet skall få möjlighet att expandera och utvecklas så mycket det kan i olika regioner i landet. Det här är en region som jag vill arbeta för, och jag vill givetvis försöka åstadkomma det bästa möjliga.

Jag hoppas alltså på det bästa, herr kommunikationsminister.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1984/85:551 om principerna för beviljande av politisk asyl

Anf. 18 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Mot bakgrund av ett nyligen inträffat dödsfall i samband med verkställigheten av ett avvisningsbeslut rörande en polsk medborgare, har Birger Hagård frågat mig bl. a. om riskerna för repressalier i hemlandet för polska medborgare som återsänds till hemlandet och om det inträffade bör föranleda en översyn av reglerna för beviljande av asyl. Hagård har slutligen frågat mig om Sverige har ett särskilt ansvar gentemot flyktingar från "grannländerna på andra sidan Östersjön".

En utlänning som söker asyl i Sverige får i ett särskilt förhör ange de skäl han åberopar till stöd för sin ansökan. Vad han berättar är skyddat genom bestämmelserna i sekretesslagen och kommer givetvis inte till hemlandsmyndigheternas kännedom. Detta innebär t. ex. att en person som legalt lämnar sitt hemland för ett turistbesök i Sverige och som avvisas efter avslag på en asylansökan inte riskerar repressalier i sitt hemland enbart på grund av att han har ansökt om att få stanna här.

Har en utlänning till stöd för sin ansökan att få stanna här åberopat t. ex. att han har lämnat sitt hemland för att slippa fullgöra värnpliktstjänstgöring, får det i varje enskilt ärende bedömas vilka påföljder han på denna grund kan drabbas av i hemlandet. Det finns ingen generell rätt för en asylsökande att få

Om principerna för beviljande av politisk asyl

stanna i Sverige därför att han är värnpliktsvägrare. I Polen utdöms normalt inte så stränga straff för värnpliktsvägran att man på den grunden kan anses ha rätt att få stanna i Sverige.

En asylsökande, som anses som flykting eller som omfattas av 6 § utlänningslagen, får stanna i Sverige oavsett från vilket land han kommer. Att särskilt gynna personer från vissa länder strider mot lagstiftningen och mot de i bred parlamentarisk enighet antagna riktlinjerna för flyktingpolitiken. Det avgörande är om utlänningen på goda grunder fruktar för politisk förföljelse i hemlandet, oavsett vilket detta är.

Mot bakgrund av vad jag nyss har sagt kan jag inte finna att det avvisningsärende som Birger Hagård åberopat bör föranleda ändring av reglerna för beviljande av asyl.

Anf. 19 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Gradin för svaret på min fråga.

Jag vill gärna uppriktigt deklarera att avsikten med den här frågan ingalunda är att polemisera mot eller ondgöra mig över göranden eller låtanden från statsrådets sida. Statsrådet har ju över huvud taget inte befattat sig med det här ärendet. Jag vill också gärna uttala en respekt för de svåra uppgifter som är förenade med att ha ansvaret för invandrarfrågorna – det är högst grannlaga och känsliga frågor i alla avseenden.

Min avsikt med frågan var att bringa litet reda i en del dunkla punkter som jag tycker mig finna i det här fallet – jag vill dock understryka att jag bara har haft tillgång till tidningsuppgifter och ingenting annat. Det har emellertid sagts att man bara har följt praxis.

Det är några oklarheter som slår en. En av de första är att det kommer en 18-årig polack till Sverige på ett turistvisum. Vederbörande som har anlänt hit begär efter ett par dagar politisk asyl och avvisas ur landet. Finns det skäl att så snabbt avvisa en utlänning som kommer hit på turistvisum, och i så fall på vilka grunder?

Därefter vill jag gärna gå in på statsrådets svar. Det är väl riktigt att ett sekretessbelagt förhör förekommer, men kan vederbörande vara säker på att han inte observeras när han besöker de svenska polismyndigheterna?

Skäl för att få stanna och begära politisk asyl i landet är normalt att man riskerar att utsättas för politisk förföljelse. Då får man politisk asyl. Det gäller också om man riskerar att bli straffad för vägran att fullgöra krigstjänstgöring.

I det här fallet svarade statsrådet att man i Polen normalt inte utdömer så stränga straff att det kan anses vara skäl nog för att vederbörande får stanna i landet. Min naturliga fråga blir då: Hur stränga straff skall då utdömas för att man skall kunna tänkas få stanna i Sverige? Dessutom är det självfallet så, att om vederbörande kommer från ett östland, kopplas ståndpunkttagandet gärna samman med den politiska uppfattningen.

Slutligen när det gäller frågan om ansvaret för våra grannfolk. Menar statsrådet att det inte bör råda någon skillnad i vårt sätt att ta emot eller ta upp till behandling låt oss säga latinamerikanska, libanesiska eller iranska

Om principerna för beviljande av politisk asyl

flyktingar å ena sidan och polacker eller människor från exempelvis de ockuperade baltiska staterna å andra sidan?

Anf. 20 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Först vill jag säga att det inte är ovanligt att människor hoppar av i samband med olika turistresor och begär politisk asyl. Sådana ärenden handläggs i vanlig ordning, precis som jag har talat om i mitt inledande svar.

I det här fallet är det alltså polisen och invandrarverket som har fattat beslut. Jag har inte, i varje fall inte hittills, haft anledning att titta på ärendet.

När det gäller det sista som Birger Hagård berör vill jag säga följande: Enligt de internationella principer som vi eftersträvar att följa försöker vi ofta att lösa flyktingproblemen i våra närområden. Det har många gånger betytt att Sverige har avlastat Österrike, att vi har ställt upp just för människor från vårt närområde – precis som andra länder i andra områden ställer upp för sina närområden. Om man studerar hur flyktingarna är fördelade ute i världen, finner man att det också där förhåller sig på samma sätt. Vad jag menar är att om en person redan finns i Sverige, kan man inte hänvisa till att den som är från närområdet skall ha företräde till asyl framför den som kan komma från ett annat område.

Anf. 21 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Jag är medveten om att vi har korta repliktider – och det är kanske tur. Men jag skulle ändå vilja fortsätta det resonemang som jag förde vad gäller själva grunderna för avvisning. Normalt sett skall, enligt utlänningslagen, sådana ärenden riskerar straff för vägran att fullgöra krigstjänstgöring eller som riskerar att utsättas för politisk förföljelse hänvisas till invandrarverket för att sedan hänskjutas till regeringen för avgörande. Bedöms alltså värnpliktstjänstgöring inte som liktydig med krigstjänstgöring? Spelar det ingen roll, som i det här fallet, att vederbörande riskerade politiska komplikationer, eftersom vederbörande kom från ett östland? Jag är självfallet fullt medveten om att värnpliktsvägrare i vanlig mening – låt oss säga från Västtyskland, Frankrike eller vilket land det nu kan vara – aldrig kan jämställas med den som kommer från någon av de östeuropeiska staterna, där man riskerar påföljd. Jag återkommer till vad statsrådet säger om att det normalt inte är så hårda straff i Polen. Återigen frågar jag således: Vad är normalt och hur stränga straff kan man tänka sig att det krävs för att få till stånd en praxis? Var skall man dra gränserna? Det är ju detta som är särskilt besvärligt i sammanhanget.

Av svaret att döma tycks statsrådet mena att vi när det gäller flyktingar från andra sidan av Östersjön har ett ansvar för att lösa problemen i närområdet. Det är väl helt givet att den enda möjligheten för människorna där, om de vill fly från sitt hemland, i stort sett är Sverige och Danmark. Latinamerikaner och andra däremot har helt andra möjligheter att välja vilket land de vill bege sig till.

Jag vidhåller nog att det finns oklarheter i detta sammanhang. Men jag

medger samtidigt att det är svårt att lösa sådana här problem. Det finns dock, som sagt, åtskilliga oklarheter. Kanske finns det således anledning att se över dessa frågor mot bakgrund av det inträffade tragiska dödsfallet då den här unge mannen drunknade.

Anf. 22 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Avgörande för om en värnpliktsvägrare skall få stanna i Sverige är, enligt förarbetena till 6 § utlänningslagen, om denne får ett oproportionellt hårt straff. Vi har försökt söka oss fram till en praxis med utgångspunkt i hur vi i vårt eget land dömer värnpliktsvägrare för att på det sättet hitta vettiga lösningar och skaffa oss information om vilka regler som tillämpas i olika länder. Värnpliktsvägran och krigsvägran är två helt skilda saker.

Anf. 23 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Vi försöker hitta en praxis med utgångspunkt i vad som händer i vårt eget land, säger statsrådet. Men är det över huvud taget rimligt att utgå från svenska eller nordiska förhållanden, dvs. demokratiska förhållanden, när det gäller att bedöma fall där människor har flytt från en kommunistisk diktatur, där dessutom åtskilligt händer i dagarna som jag inte behöver gå närmare in på?

Anf. 24 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Vi skall komma ihåg att det i länder där man, som vi själva, har allmän värnplikt i de flesta fall är en skyldighet för unga pojkar att göra värnplikt. Vill de inte göra det kan de råka ut för det ena eller det andra. Vi har i vår utlänningslagstiftning en bestämmelse enligt vilken en utlänning kan få skydd här om han råkar exceptionellt illa ut i sitt hemland. Det är dock inte möjligt att slippa allmän värnplikt som sådan.

Anf. 25 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Men hur är det om – som i detta fall – direkt politiska skäl åberopas? Det gäller en person som inte kan tänka sig att stödja den regim som styr i hemlandet, militärdiktaturen i Polen, utan väljer att hellre fly. Uppenbarligen finns det så starka avsikter bakom att vederbörande riskerar sitt eget liv.

Anf. 26 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Vi måste nu tala i principiella termer, eftersom jag inte har möjlighet att yttra mig om ett enskilt ärende. Problemet värnplikt skall relateras till den eventuella politiska situationen i det land som personen lever i. Detta tillsammans kan i olika situationer väga så tungt att det blir fråga om asyl.

Om principerna för beviljande av politisk asyl

Anf. 27 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Får jag också ställa denna fråga, eftersom jag inte riktigt har fått något svar: Hur stränga straff skall utmätas för att vederbörande skall kunna få asyl här? Händer det normalt sett att flyktingar från Östeuropa, t. ex. Polen, har beviljats asyl på grund av sin vägran att fullgöra militärtjänst?

Anf. 28 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Det har hänt att utlänning har tillåtits stanna i Sverige, inte på grund av värnpliktsvägran i sig utan värnpliktsvägran tillsammans med politiska skäl.

Anf. 29 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Förlåt att jag försöker pressa statsrådet, men jag vill fråga om det inte i det fall som nu har åberopats som bakgrund rent principiellt är fråga om ett sådant förhållande, dvs. politiska skäl tillsammans med värnpliktsvägran?

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades
Förslag
1984/85:18 till konstitutionsutskottet

7 § Föredrogs men bordlades åter
Jordbruksutskottets betänkanden 1984/85:28 och 35

8 § Anmäldes och bordlades
Skrivelse och proposition
1984/85:202 Den offentliga sektorns förnyelse
1984/85:208 Ansvarighet för lokala kabelsändningar, m. m.

9 § Anmäldes och bordlades
Motionerna
1984/85:3196 av *Sven-Gösta Signell m. fl.*
1984/85:3197 av *Bertil Fiskesjö m. fl.*
1984/85:3198 av *Lars Werner m. fl.*
1984/85:3199 av *Karin Ahrland m. fl.*
Försök med nya arbetsformer i riksdagen (prop. 1984/85:190)

10 § Anmäldes och bordlades
Konstitutionsutskottets betänkanden
1984/85:31 Anslag till Riksdagen och dess myndigheter m. m. (prop. 1984/85:100 delvis och förs. 1984/85:24)
1984/85:32 Vissa kyrkolagsfrågor (prop. 1984/85:165 delvis och 1984/85:169)

1984/85:33 Radio- och kassettidningar (prop. 1984/85:138 och 1984/85:167)
1984/85:34 Ändring i regeringsformen m. m. (prop. 1984/85:83 delvis och 1984/85:100 delvis)

Lagutskottets betänkanden
1984/85:39 Konsumentpolitiska frågor (prop. 1984/85:100 delvis)
1984/85:40 Ändring i lagen om dödande av förkommen handling (prop. 1984/85:174)

Jordbruksutskottets betänkande
1984/85:32 Vissa frågor på fiskets område (prop. 1984/85:143)

11 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 6 maj

1984/85:564 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds beslut:

I ett masskorsband från HSAN erbjuds läkare och sjuksköterskor att för tio häften om ansvarsnämndens beslut betala en prenumerationsavgift om 500 kr.

Det förefaller inte rimligt att läkare och sjuksköterskor som vill ta del av ansvarsnämndens praxis och beslut för detta skall behöva betala 500 kr. årligen (vilket kan jämföras med prenumerationspriset för en stor daglig tidning).

Vill statsrådet medverka till att dessa redogörelser publiceras i de facktidskrifter som i stor utsträckning läses av läkare eller sjuksköterskor eller på annat sätt kommer dem kostnadsfritt till del?

den 7 maj

1984/85:565 av *Nils Häggström* (c) till industriministern om arbetsmarknadssituationen i Hörnefors:

Tre år har förflutit sedan NCB:s massa- och pappersindustrier i Hörnefors lades ned och ca 450 personer förlorade sina anställningar. Trots de insatser som gjorts från NCB:s, statens och de regionala och lokala myndigheternas sida är effekterna av nedläggningen mycket svåra för samhället och för de drabbade individerna. Fortfarande saknar cirka en tredjedel av den friställda arbetskraften en tryggad anställning.

Det problem som Hörnefors Bruks AB står inför är att kunna attrahera företag till de ombyggda fabrikslokalerna. Detta kan knappast ske utan

kraftfullt stöd från statsmakternas sida. Det är många i Hörnefors som frågar sig: Har staten verkligen tagit sitt samhällsansvar för att skaffa ersättningsindustrier till orten?

Den debatt som fördes i samband med nedläggningen gav intryck av att ingen möda skulle sparas för att skapa nya arbetstillfällen i stället för dem som gick förlorade vid nedläggningen.

Mina frågor till industriministern blir därför:

1. Anser industriministern att staten som ägare av den nedlagda industrin i Hörnefors har tagit sitt samhällsansvar?
2. Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att ordna ersättningsindustrier till Hörnefors?

1984/85:566 av *Ingemar Eliasson* (fp) till jordbruksministern om färjetrafiken genom Stockholms skärgård:

Under senare år har stränderna längs Furusundsleden i Stockholms skärgård i ökande takt spolats bort av suget efter de allt större färjor som trafikerar Finland. Denna urgröpning av stränderna utgör nu ett av de allvarligaste miljöproblemen i skärgården. Utöver naturen drabbas enskilda fastighetsägare, och många skärgårdsbor får sin näringsutövning försvårad.

Mot denna bakgrund vill jag fråga jordbruksministern:

Vilka åtgärder kan och vill regeringen vidta för att minska skadorna på miljön och olägenheterna för skärgårdsborna av Finlandsfärjornas höga hastigheter genom Furusundsleden?

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert